

ПРЕПОРЪКИ

ПРЕПОРЪКА НА КОМИСИЯТА

от 27 октомври 2011 година

относно цифровизацията и предоставянето чрез Интернет на материали в областта на културата,
както и за съхранението на материали в цифров вид

(2011/711/ЕС)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 292 от него,

като има предвид, че:

- (1) С Програмата в областта на цифровите технологии за Европа се цели оптимизиране на ползите от информационните технологии за икономическия растеж, създаването на работни места и качеството на живот на европейските граждани като част от стратегията „Европа 2020“. Цифровизацията и запазването на европейското културно наследство, което включва печатните издания (книги, списания, вестници), снимки, музейни експонати, архивни документи, звукови и аудиовизуални материали, паметници и археологически обекти (наричани по-долу „материали в областта на културата“), е една от ключовите области, към които е насочена Програмата в областта на цифровите технологии.
- (2) Стратегията на ЕС за цифровизацията и съхранението се основава на работата, извършена през последните няколко години в рамките на инициативата за цифровите библиотеки. Европейските действия в тази област, включително разработването на Europeana — европейската цифрова библиотека, архив и музей, бяха подкрепени от Европейския парламент и от Съвета многократно, като последните актове на подкрепа бяха една резолюция на Парламента от 5 май 2010 г. и заключенията на Съвета от 10 май 2010 г. В работния план за културата за периода 2011—2014 г., установен от Съвета на неговото заседание на 18 и 19 ноември 2010 г., се подчертава необходимостта от координирано усилие в областта на цифровизацията.
- (3) На 28 август 2006 г. Комисията издаде препоръка към държавите-членки, насочена към оптимизирането на икономическия и културния потенциал на европейското културно наследство с помощта на Интернет. Докладите на държавите-членки за изпълнението на препоръките от 2008 и 2010 г. показват, че е отбелязан напредък. Степента на постигнатия напредък обаче не е еднаква в отделните държави-членки, както и за различните точки от препоръката.
- (4) Освен това условията за начинания в областта на цифровизацията и за сътрудничество на европейско равнище се промениха значително през последните няколко години. Сред новите фактори са стартирането на Europeana през ноември 2008 г., публикуването на доклада „Новото възраждане“ от „Съвета на мъдреците за предоставяне на достъп чрез Интернет до европейското културно наследство“ от 10 януари 2011 г. и предложението на Комисията за директива за осиротелите произведения от 24 май 2011 г.
- (5) Поради това на държавите-членки следва да бъде препоръчан актуализиран пакет от мерки за цифровизацията и осигуряването на достъп до културното наследство чрез Интернет, както и за неговото съхранение в цифров вид. В този контекст разработването на цифровизирани материали от библиотеки, архиви и музеи следва и в бъдеще да се насърчава, за да се гарантира, че Европа ще запази своята водеща роля в света в областта на културата и творческото съдържание и ще използва по най-добрия начин своето културно богатство. Както се подчертава от „Съвета на мъдреците за предоставяне на достъп чрез Интернет до европейското културно наследство“, Европа трябва да действа незабавно, за да се възползва от предимствата на цифровизацията и съхранението в цифров вид. Ако държавите-членки не увеличат инвестициите си в тази област, съществува риск културните и икономическите предимства на цифровия преход да бъдат оползотворени в други континенти, но не и в Европа.
- (6) Достъпността на материали в областта на културата чрез Интернет ще даде възможност на гражданите в цяла Европа да ги използват за развлекателни цели, проучвания или работа. Тя ще придаде ясен профил в Интернет на многообразното и многоезиково наследство на Европа, а цифровизацията на това богатство ще помогне на културните институции в Европа да продължат да изпълняват своята мисия за предоставяне на достъп до нашето наследство и неговото съхранение в онлайн среда.
- (7) Освен това цифровизираните материали могат да бъдат повторно използвани за търговски и нетърговски цели, като например разработване на учебно и образователно съдържание, създаване на документални филми, туристически приложения, игри, анимации и инструменти за проектиране, при пълно зачитане на авторското право и сродните му права. Това ще представлява важен принос за

развитието на творческите отрасли, които създават 3,3 % от БВП на ЕС и предоставят 3 % от работните места. Тези отрасли са изправени пред преход към цифрови технологии, разчупващ традиционните модели, преобразуващ веригите за създаване на добавена стойност и налагащ необходимостта от нови бизнес модели. Цифровизацията и предоставянето на по-широк достъп до културните ресурси предлагат изключителни икономически възможности и са съществено условие за по-нататъшното развитие на културния и творческия капацитет на Европа и за нейното икономическо присъствие в тази област.

- (8) Цифровизацията е важно средство за подобряване на достъпа до материали в областта на културата и за тяхното използване. Координирането на действията на държавите-членки за цифровизация на тяхното културно наследство би довело до по-голяма съгласуваност при подбора на материали и до избягване на припокриване при цифровизацията. То би довело също така до по-голяма сигурност за предприятията, инвестиращи в технологии за цифровизация. Провеждането на прегледи на настоящите и планираните дейности по цифровизацията и поставянето на количествени цели за цифровизацията биха допринесли за постигането на тези цели.
- (9) Разходите по цифровизацията на цялото културно наследство на Европа са високи и не могат да бъдат покрити само чрез публично финансиране. Под формата на спонсориране на цифровизацията от частния сектор или партньорства между публичния и частния сектор е възможно въвличането на частни субекти в усилията за цифровизация, което следва да бъде насърчавано и занапред. С цел да бъдат справедливи и уравновесени, тези партньорства следва да отговарят на редица основни принципи. По-специално е необходимо да се установят срокове за преференциално използване на цифровизираните материали. „Съветът на мъдреците за предоставяне на достъп чрез Интернет до европейското културно наследство“ посочи, че максималният период за преференциално използване на материалите, цифровизирани в публично-частни партньорства, следва да бъде не по-дълъг от седем години.
- (10) Структурните фондове на ЕС могат да бъдат използвани и се използват за съфинансиране на дейностите по цифровизацията като част от проекти с въздействие върху регионалната икономика. Тяхното използване обаче може да бъде по-широко и систематично. Ефективността на масовата цифровизация може да се повиши с увеличаването на нейния мащаб. Поради това следва да се насърчава ефикасното използване на капацитета за цифровизация и, когато е възможно, съвместното ползване на оборудването за цифровизация от различни културни институции и държави.
- (11) Само част от материалите, съхранявани в библиотеки, архиви и музеи, е обществено достояние, в смисъл че тя не е (повече) предмет на права върху интелектуалната

собственост, докато останалата част от тези материали е защитена от такива права. Тъй като правата върху интелектуалната собственост са основен инструмент за насърчаване на творческата дейност, материалите от европейското културно наследство следва да бъдат цифровизирани, предоставяни и съхранявани при пълно зачитане на авторското право и сродните му права.

- (12) На 24 май 2011 г. Комисията представи предложение за директива за осиротелите произведения. С цел да разгърне пълния си ефект тя следва да бъде приета и приложена на практика без забавяне, за да се осигури хармонизиран подход към осиротелите произведения в целия ЕС. За широкомащабната цифровизация на изчерпани в търговската мрежа произведения в държавите-членки може да се окаже необходима законодателна подкрепа за лицензионни решения, разработени доброволно от заинтересовани страни, като се взема предвид необходимостта от постигане на трансграничен ефект. В това отношение подходът, възприет при организираните от Комисията диалог между заинтересованите страни, относно изчерпаните книги и научни списания, който доведе до меморандум за разбирателство, подписан в Брюксел на 20 септември 2011 г., следва да се разглежда като образец за по-нататъшни диалози за улесняване на споразумения за цифровизация на възможно най-голям обем материали, изчерпани в търговската мрежа. Свързани на европейско равнище бази данни за правата могат да намалят разходите за трансакции по уреждане на правата. Поради това такива механизми следва да се насърчават в тясно сътрудничество с всички заинтересовани страни.
- (13) С цел да се осигури широк достъп и възможности за използване на съдържание, представляващо обществено достояние, е необходимо да се гарантира, че това съдържание ще остане обществено достояние и след като бъде цифровизирано. Следва да се избягва нанасянето на неуместни цифрови „водни знаци“ или използването на други визуални защитни мерки за означаване на собственост или произход върху копия на материали, които са обществено достояние.
- (14) Europeana, европейската цифрова библиотека, архив и музей, започна своята работа на 20 ноември 2008 г. По-нататъшното развитие на платформата Europeana ще зависи до голяма степен от начина, по който държавите-членки и културните им институции я захранват със съдържание и насочват вниманието на гражданите към нея. Мерките за постигане на тази цел следва да бъдат насърчавани.
- (15) В момента Europeana осигурява пряк достъп до над 19 милиона цифровизирани обекта. Само 2 % от тези обекти са звукови или аудиовизуални материали. Увеличаването на достъпното чрез Europeana съдържание, включително видовете материали, които понастоящем са по-слабо представени, ще направи платформата по-интересна за потребителите и поради това следва да се насърчава. Общата цел броят на обектите да достигне

30 милиона до 2015 г. е в съответствие със стратегическия план за Еурогеапа и представлява важен етап в процеса на цифровизация на цялото европейско културно наследство до 2025 г. Осигуряването на достъп чрез Еурогеапа до всички шедеври, представляващи публично достояние (основните културни или исторически материали и обекти, определени и подбрани от държавите-членки), ще обогати съдържанието на платформата в съответствие с очакванията на ползвателите. Издаването на разпоредби в държавите-членки, гарантиращи достъп чрез Еурогеапа до всички съществени материали, цифровизирани с обществени средства, ще ускори развитието на платформата и ще създаде ясна рамка за участието на културни институции със съдържание, поради което въвеждането на такива разпоредби следва да бъде насърчавано.

(16) Материалите в цифров вид трябва да бъдат администрирани и поддържани, тъй като съответните файлове могат да станат нечетливи, ако използваните хардуер и софтуер излязат от употреба. Те могат да бъдат изгубени вследствие на остаряването на запаметяващите устройства или капацитетът на тези устройства да бъде надхвърлен в резултат на огромния обем ново и променящо се съдържание. Въпреки постигнатия в целия ЕС напредък относно съхраняването на цифрови материали, в няколко държави-членки липсват ясни и всеобхватни политики по отношение на съхраняването на цифрово съдържание. Липсата на такива политики представлява риск за по-нататъшното съществуване на цифровизирани материали и може да доведе също и до загуба на материали, изготвени от самото начало в цифров формат (цифрови материали „по рождение“). Разработването на ефективни средства за съхранение в цифров вид има значителни последици, които надхвърлят рамките на културните институции. Въпросите на съхранението в цифров вид са от значение за всяка една частна или публична организация, която е задължена или желае да съхранява цифрови материали.

(17) Съхранението в цифров вид поставя проблеми от финансов, организационен и технически характер и понякога налага актуализиране на законодателни разпоредби. Няколко държави-членки въведоха или обмислят въвеждането на правни задължения, изискващи от производителите на цифрови материали да предоставят едно или повече копия от своите материали на упълномощен орган за депозиране. Ефикасни разпоредби и практики за уредено със закон депозиране могат да сведат до минимум административната тежест за собствениците на съдържание и депозитарните институции и поради това са препоръчителни. Ефективното сътрудничество между държавите-членки е необходимо, за да се избегнат значителни различия в правилата, уреждащи депозирането на цифрови материали, така че то следва да бъде насърчавано. Една нова техника за извличане на материали от Интернет с цел съхраняване е т.нар. web harvesting (т.е. „прибиране на реколтата в уеб“). Тя предвижда активното извличане на цифрови материали от упълномощени институции вместо изчакване те да бъдат депозирани, като по този начин се свежда до минимум административната тежест за производителите на такива материали. Поради това в националните законодателства следва да се предвиди съответна разпоредба.

(18) Що се отнася до кинематографични произведения, настоящата препоръка допълва в някои аспекти Препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2005 г. относно филмовото наследство и конкурентоспособността на обвързаните с него икономически дейности⁽¹⁾,

ПРЕПОРЪЧВА НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ:

Цифровизация — организация и финансиране

- да доразвият своето планиране и наблюдение на цифровизацията на книги, списания, вестници, снимки, музейни експонати, архивни документи, звукови и аудиовизуални материали, паметници и археологически обекти (наричани по-нататък „материали в областта на културата“) посредством:
 - определяне на ясни количествени цели за цифровизацията на материали в областта на културата в съответствие с общите цели, посочени в точка 7, като се посочва очакваното нарастване на цифровизираните материали, които биха могли да станат част от Еурогеапа, както и отпуснатият от публични органи бюджет;
 - изготвяне на прегледи на цифровизираните материали в областта на културата и участие в съвместните усилия за изготвяне на преглед на европейско равнище чрез предоставяне на сравними данни;
- да насърчават партньорствата между културните институции и частния сектор с цел създаване на нови модели на финансиране на цифровизацията на материали в областта на културата и за насърчаване на новаторски приложения на материалите, като в същото време гарантират, че публично-частните партньорства за цифровизация са справедливи и балансирани и в съответствие с условията, посочени в приложението;
- да се възползват от структурните фондове на ЕС, когато това е възможно, за да съфинансират дейности по цифровизацията в рамките на регионалните стратегии за интелигентно специализиране;
- да разгледат начини за оптимизиране ползването на капацитета за цифровизация и за постигане на икономии от мащаба, което може да означава обединяване на усилията на културните институции за цифровизация и трансгранично сътрудничество, както и изграждане на центрове на компетентност за цифровизацията в Европа;

Цифровизация и достъп чрез Интернет до материали, които са обществено достояние

- да подобряват достъпа до цифрови материали в областта на културата, които са обществено достояние, и тяхното използване, като:
 - гарантират, че материали, които са обществено достояние, остават обществено достояние и след цифровизацията;

⁽¹⁾ ОВ L 323, 9.12.2005 г., стр. 57.

- б) спомагат за възможно най-широкия достъп до цифровизирани материали, които са обществено достояние, както и за възможно най-широкото повторно използване на материали с нетърговско или търговско предназначение;
- в) вземат мерки за ограничаване на употребата на неуместни „водни знаци“ или други визуални защитни мерки, намаляващи използваемостта на цифровизирани материали, които са обществено достояние;

Цифровизация на материали, защитени от авторското право, и достъп до тях чрез Интернет

- 6. да подобряват условията за цифровизацията и достъпа чрез Интернет до защитени от авторското право материали посредством:
 - а) бързо и правилно транспониране и прилагане на разпоредбите на директивата за осиротелите произведения, след като тя бъде приета, като преди нейното приемане се проведат консултации със заинтересованите страни, така че да се улесни бързото ѝ прилагане; строг мониторинг на прилагането на директивата, след като тя бъде приета;
 - б) създаване на правни рамкови условия с цел да се подкрепят лицензионните механизми, определени и съгласувани от заинтересованите страни, за широко-машабна цифровизация и трансгранична достъпност на произведения, които са изчерпани в търговската мрежа;
 - в) подкрепа за създаването и предоставянето на достъп до свързани на европейско равнище бази данни с информация за правата, като например системата ARROW;

Еурогеапа

- 7. да участват в по-нататъшното развитие на Еурогеапа посредством:
 - а) насърчаване на културни институции, издатели и други носители на права да предоставят достъп до свои цифровизирани материали чрез Еурогеапа, подпомагайки по този начин осигуряването на достъп чрез платформата до 30 милиона цифровизирани обекта до 2015 г., включително два милиона звукови или аудиовизуални обекта;
 - б) налагане на достъпността на цифровите материали чрез Еурогеапа като условие за всички видове публично финансиране за бъдещи проекти за цифровизация;
 - в) осигуряване не по-късно от 2015 г. на достъп чрез Еурогеапа до всички техни шедеври, които представляват обществено достояние;

г) създаване или укрепване на национални „агрегатори“, подаващи съдържание от различни области в Еурогеапа, и участие в трансгранични агрегатори в конкретни области или по определени теми, което може да доведе до икономии от мащаба;

д) осигуряване на прилагането на общи стандарти за цифровизация, определени от Еурогеапа в сътрудничество с културните институции, с цел постигане на оперативна съвместимост на цифровизирания материал на европейско равнище, както и системно използване на постоянни идентификатори;

е) осигуряване на широк и неограничен достъп до съществуващите метаданни (описания на цифрови обекти), получени от културни институции, с цел повторно използване посредством услуги от типа на Еурогеапа, както и за нови приложения;

ж) изготвяне на план за информационна кампания с цел повишаване на осведомеността за Еурогеапа сред широката общественост, и по-специално в училищата, в сътрудничество с културните институции, предоставящи съдържание;

Съхранение в цифров вид

- 8. да подобряват националните стратегии за дългосрочно съхранение на цифрови материали, да актуализират плановете за действие за прилагане на стратегиите, както и да обменят информация помежду си относно стратегии и плановете за действие;
- 9. да включат изрична и ясна разпоредба в своето законодателство, позволяваща на обществени институции многократно да копират цифрови материали в областта на културата и да променят формата им с цел съхраняване, при пълно зачитане на законодателството на Европейския съюз и на международното законодателство в областта на правата върху интелектуалната собственост;
- 10. да сключат споразуменията, необходими за депозирането на материали, създадени в цифров формат, с цел да се гарантира дългосрочното им съхранение, и да подобрят ефективността на съществуващите договорености за депозиране на материали, създадени в цифров формат, като:
 - а) гарантират, че носителите на права предоставят съответните произведения на законните депозитни библиотеки без технически мерки за защита или, алтернативно, предоставят на тези депозитни библиотеки необходимите средства, гарантиращи, че техническите мерки за защита не пречат на дейностите на библиотеките за съхранение, при пълно зачитане на законодателството на Европейския съюз и на международното законодателство в областта на правата върху интелектуалната собственост;

- б) издават при необходимост законова разпоредба, чрез която се разрешава пренасянето на депозиранци цифрови произведения от една законна цифрова библиотека в други такива библиотеки, които също разполагат с права за тези произведения;
- в) разрешат съхраняването на интернет съдържание от упълномощени за това институции, използващи техники за извличане на материали от Интернет, като Web harvesting, при пълно зачитане на законодателството на Европейския съюз и на международното законодателство в областта на правата върху интелектуалната собственост;
11. да вземат предвид тенденциите на развитие в други държави-членки, когато установяват или актуализират политики и процедури за депозиране на материали, създадени първоначално в цифров формат, с цел да се предотврати възникването на съществени различия в условията за депозиране;

Мерки, произтичащи от настоящата препоръка

12. да информират Комисията 24 месеца след публикуването на настоящата препоръка в *Официален вестник на Европейския съюз*, и на всеки две години след това, за действията, предприети в изпълнение на настоящата препоръка.

Съставено в Брюксел на 27 октомври 2011 година.

За Комисията
Neelie KROES
Заместник-председател

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ПУБЛИЧНО-ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА ЗА ЦИФРОВИЗАЦИЯ

За постигане на бърз напредък по цифровизацията на нашето културно наследство публичното финансиране на цифровизацията трябва да бъде допълнено с частни инвестиции. Поради това Комисията насърчава публично-частните партньорства за цифровизация на материали в областта на културата.

Тя призовава държавите-членки да насърчават такива партньорства, които следва да бъдат съобразени със следните основни принципи:

1. Зачитане на правата върху интелектуалната собственост

Публично-частните партньорства за цифровизация на сбирките на културните институции следва да зачитат изцяло законодателството на Европейския съюз и международното законодателство в областта на правата върху интелектуалната собственост.

2. Неизключителност

Споразуменията за цифровизация на материали, представляващи обществено достояние, следва да бъдат неизключителни, така че всеки друг частен партньор да има възможност да цифровизира същия материал при сравними условия.

Може да се наложи предоставянето на известен период на преференциално търговско ползване или преференциална търговска експлоатация, за да се даде възможност на частния партньор да покрие инвестиционните си разходи. Този период следва да бъде ограничен във времето и възможно най-кратък, за да се спази принципът, че материали, представляващи обществено достояние, следва да останат обществено достояние и след като бъдат цифровизирани. Периодът на преференциално ползване следва да бъде не по-дълъг от 7 години.

Споразуменията следва да бъдат в пълно съответствие с правилата на ЕС за конкуренцията.

3. Прозрачност на процеса

Споразуменията за цифровизация на сбирките, съхранявани от културни институции, следва да бъдат сключвани след провеждането на открит конкурс между потенциалните частни партньори.

4. Прозрачност на споразуменията

Съдържанието на споразуменията за цифровизация на културни сбирки между културните институции и частните партньори следва да бъде публично достояние.

5. Достъпност чрез Europeana

Сключването на публично-частното партньорство следва да бъде обвързано с условие за достъпност на цифровизираните материали чрез Europeana.

6. Основни критерии

Основните критерии за оценка на предложенията за публично-частно партньорство са следните:

- общ размер на инвестицията, която трябва да се направи от частен партньор, с оглед на усилията, които трябва да направи публичният партньор,
- достъпност на цифровизираните материали за широката общественост, включително чрез Europeana. На моделите за партньорство, при които крайният ползвател има свободен достъп до цифровизираните материали, следва да се отдава ясно предпочитание пред моделите, при които крайният потребител трябва да заплаща за достъпа до материалите,
- трансграничен достъп. Споразуменията за партньорство трябва да доведат до трансграничен достъп за всички ползватели,
- продължителност на периода на преференциално търговско използване на цифровизирани материали от частния партньор. Този период трябва да е възможно най-кратък,
- предвиденото качество на цифровизация и качеството на копията, които ще бъдат предоставени на културните институции. Частният партньор трябва да предоставя на културните институции цифровизирани копия със същото качество като използваните от самия него,
- полза, която културните институции могат да извлекат от цифровизираните материали в нетърговски контекст. Тази полза следва да бъде възможно най-широка и да не подлежи на технически или договорни ограничения,
- график на проекта за цифровизация.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ИНДИКАТИВНИ ЦЕЛИ ЗА МИНИМАЛНИЯ ПРИНОС НА ДЪРЖАВИТЕ-ЧЛЕНКИ КЪМ СЪДЪРЖАНИЕТО ПО ПРОЕКТА EUROPEANA

	Брой обекти в Еурогеапа за дадена държава-членка (*)	Индикативна цел за 2015 г. (**)
БЕЛГИЯ	338 098	759 000
БЪЛГАРИЯ	38 263	267 000
ЧЕШКА РЕПУБЛИКА	35 490	492 000
ДАНИЯ	67 235	453 000
ГЕРМАНИЯ	3 160 416	5 496 000
ЕСТОНИЯ	68 943	90 000
ИРЛАНДИЯ	950 554	1 236 000
ГЪРЦИЯ	211 532	618 000
ИСПАНИЯ	1 647 539	2 676 000
ФРАНЦИЯ	2 745 833	4 308 000
ИТАЛИЯ	1 946 040	3 705 000
КИПЪР	53	45 000
ЛАТВИЯ	30 576	90 000
ЛИТВА	8 824	129 000
ЛЮКСЕМБУРГ	47 965	66 000
УНГАРИЯ	115 621	417 000
МАЛТА	56 233	73 000
НИДЕРЛАНДИЯ	1 208 713	1 571 000
АВСТРИЯ	282 039	600 000
ПОЛША	639 099	1 575 000
ПОРТУГАЛИЯ	28 808	528 000
РУМЪНИЯ	35 852	789 000
СЛОВЕНИЯ	244 652	318 000
СЛОВАКИЯ	84 858	243 000
ФИНЛАНДИЯ	795 810	1 035 000
ШВЕЦИЯ	1 489 488	1 936 000
ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО	944 234	3 939 000

(*) Към октомври 2011 г. в Еурогеапа се въвеждат допълнително обекти от държави извън ЕС (по-конкретно Норвегия и Швейцария) или по линия на общоевропейски проекти, които не се причисляват към приноса на отделни държави-членки.

(**) Индикативните цели за държава-членка са изчислени въз основа на а) броя на населението; и б) БВП, с оглед на общата цел не по-късно от 2015 г. посредством Еурогеапа да се осигури достъп до 30 милиона цифровизирани обекта. За държави-членки, които към момента вече са постигнали индикативната си цел или са близо до постигането ѝ, изчисленията се основават на броя на въведените от тях обекти в Еурогеапа плюс 30 %. Приканват се всички държави-членки да насочат вниманието си и към аспекти на качеството с оглед на необходимостта да се предостави достъп посредством Еурогеапа до всички публично достъпни шедьоври не по-късно от 2015 г.